

Bilaga 1. Landsbygdsprogrammets möjligheter

Landsbygdsprogrammet ger många möjligheter för arbete med integration och mångfald på landsbygden. Programmet är indelat i fyra axlar som alla kan ge olika former av stöd.

Fram till hösten 2011 har ett 50-tal projekt som arbetar med integration beviljats. Av en enkät som Landsbygdsnätverket genomfört med dessa projekt framgår att flera projekt nått mellan 50-150 invandrare. Några projekt har medfört nya jobb medan andra lett till ökad självkänsla, att deltagarna fått nya nätverk, fått nya kompisar eller lärt känna sin kommun.¹

Axel 1

Axel 1 erbjuder många alternativ, exempelvis åtgärden kompetensutveckling, information och kunskapsspridning:

- Invandrade svenskar kan ses som en ny kundgrupp för landsbygden. Att lära sig vilka produkter landsbygden kan förädla till dessa kunder är en möjlighet. Det kan handla om allt från livsmedel till upplevelseprodukter.
- Landsbygdens företag kan bli viktiga aktörer för introduktionen till Sverige, där de nyanlända lära sig allt från svenska till att utvecklas till en person att anställa eller en som kan starta eget. För att klara av sådana utmaningar behöver landsbygdens företagare kompetensutvecklas om integration och mångfald.

Åtgärden startstöd för unga jordbrukare är också intressant, och bör kunna användas för att även låta svenskar med utländsk bakgrund, i alla fall om de är unga, att ges möjlighet att bli lantbrukare. Invandrade svenskar som är lite äldre, kan ges stöd för att bli arrendator en period för att ”prova på”, och kanske gå tillsammans med den äldre bonden för att lära sig.

Åtgärden modernisering av jordbruksföretag är relevant, inte minst eftersom de råvaror och förädlade produkter som nu importeras och efterfrågas av invandrade svenskar, i betydande utsträckning kan odlas och förädlas på den svenska landsbygden.

Åtgärden högre värde i jord- och skogsprodukter ska verka för en lönsam vidareförädling, vilket passar för verksamhet som ser integration och mångfald som möjlighet för ökad konkurrenskraft, ekonomisk bärkraft och entreprenörskap i företagen, inte minst för dem som arbetar med småskalig livsmedelsförädling.

Relevant är åtgärden stöd till samarbete för att initiera nya produkter, processer och tekniker inom jordbruks- och livsmedelssektorn samt inom skogsbruket. Samverkan mellan lantbrukare, livsmedelsproducenter, grossister, butiker och restauranger med fokus på mångfaldens marknad kan ge snabba och kraftigt positiva effekter.

På motsvarande sätt kan samverkan kring turistprodukter med inriktning mot mångfald vara mycket fruktbara, exempelvis samverkan mellan lantbruk och andra upplevelseföretag, samt

¹ Landsbygdsnätverket Nyhetsbrev september 2011.

etniska nätverk av olika typer, för att skapa kundanpassade produkter, exempelvis med guider och värdar som kan ”invandrarnas” olika språk.

Axel 2

Inom Axel 2 får man möjligen vara lite mer kreativ för att se mångfald och integration som en möjlighet. Många personer med utländsk bakgrund har en gedigen erfarenhet av landsbygden, allt från att odla och sköta djur till att förädla produkter. Kanske det i dessa grupper finns kompetenser som skulle stärka målsättningarna med Axel 2, kompetenser som vi ännu inte lyckats se?

Axel 3

Åtgärder inom Axel 3, som omfattar ca 12 procent av budgeten, erbjuder en mängd möjligheter för arbete med mångfald och integration på landsbygden. I axel tre finns både företagsstöd och projektstöd. Inom denna axel finns det många möjligheter att arbeta med integration och mångfald.

Ett antal åtgärder handlar om att diversifiera ekonomin på landsbygden. Medel kan sökas till förstudier, produktutveckling inklusive design, marknadsundersökningar och marknadsföring samt deltagande i nätverk av olika slag. Inom denna åtgärd är det bara fantasin som sätter gränser för vad som kan utvecklas vad gäller integration.

Åtgärden affärsutveckling i mikroföretag är relevant. Inte minst för utmaningen med de många generationsskiften som landsbygdens företag står inför, är svenskar med utländsk bakgrund en viktig resurs. Relevant är också insatser som påverkar attityder, som synen på och viljan att starta eget. Eftersom många svenskar med utländsk bakgrund har med sig ett entreprenörskap och erfarenhet av småskaligt företagande, är de en resurs för denna åtgärd.

Främjande av turistnäringen är en annan åtgärd med stor potential för integration. Dels är många invandrade svenskar redan en stor resurs för turismen eftersom de driver serveringar, lanthandlat etc., dels därför att de är en stor potentiell kundgrupp för turism på landet.

En grupp åtgärder in Axel 3 handlar om att utveckla en bättre livskvalitet på landsbygden. En av åtgärderna riktar sig till grundläggande tjänster för ekonomin och befolkningen på landsbygden. Att många invandrade svenskar är lanthandlare innebär att det redan är en viktig part landsbygdens utbud av service. Åtgärden tar även upp kultur- och fritidsaktiviteter och här är mångfald och integration givetvis en resurs.

En annan åtgärd handlar om förnyelse och utveckling av byarna. Här slås det bl.a. fast att ”för att utvecklingen i byar och bygder som stagnerat och kommit in en negativ utvecklingspiral ska kunna vändas, behövs insatser som startar en hållbar utvecklingspiral”. Här kan invandrade svenskar givetvis vara en viktig resurs för utveckling.

En åtgärd handlar om bevarande och uppgradering av natur- och kulturarvet på landsbygden. Här lyfter man fram vikten av att utveckla den lokala identiteten. Som konstaterats har

Sveriges kulturarv ett gammalt och gediget inslag av mångfald, och det är givetvis viktigt att fånga upp bygdens medborgare med utländsk bakgrund i detta arbete.

Axel 4/Leadermetoden

Axel 4 inriktas på att främja ett effektivt genomförande av landsbygdsprogrammet genom Leadermetoden, och cirka ca 7 procent av budgeten ligger inom ramen för Leader. Leaderområdena har alla förutsättningar för att göra något konkret och fruktbart om mångfald och integration på landsbygden. Partnerskapet med föreningar, företagare och det offentliga kan bli den kraft som skapar mängder med projekt, där hållbar utveckling och integration blir krafter som förstärker varandra.

Det har funnits förhoppningar om så kallade synergieffekter med Leader, vilket innebär att Leaderområdena även skulle arbeta med andra finansieringskällor. Inför nästkommande programperiod finns det förslag om att Leader även ska engageras inom ESF och ERUF. Leader kan också arbeta med finansiärer som flyktingfonden, återvändarfonden och integrationsfonden.